

'BELANGSTELLING TONEN VONDEN PATIËNTEN ALTIJD HEEL PRETTIG'

Door Toine Pieters

Loes Roman (90) begon ruim 70 jaar geleden als apothekersassistent in Leiden, voor een salaris van 98 gulden per maand. Ze vond het altijd heel fijn een praatje met de mensen te maken en te informeren of een medicijn goed geholpen had. In het kader van de Farmaceutisch Historische Dag had hoogleraar Toine Pieters een interview met haar.

"Ik ben nu 90 jaar. Ik begon in de apotheek in Leiden na mijn eindexamen middelbare meisjesschool in 1952. Ik had eerst verpleegster willen worden, maar ik wou toch iets anders medisch. Toen ben ik apothekersassistent geworden. Dat vond ik heel plezierig om te doen. Ik vond het altijd

fijn een praatje te maken met de mensen. En ook dat je dan wist dat ze medicijnen hadden gehad de week ervoor. En dan vroeg ik of het geholpen had. Ja, dat vonden ze prettig, die belangstelling. Toen ik begon, was het loon 98 gulden in de maand. Geen vakantiegeld, geen toeslag

en zaterdag's open. Mijn ouders moesten nog honderd gulden per kwartaal bijbetalen om mij als leerling geplaatst te krijgen. Je kon de rotste karwijtjes opknappen als leerling. We hadden eigenlijk één eerste assistent en die kreeg 10% prestatie-toeslag. Nou, dat was ik toevallig, omdat

ik ook de leerlingen opleidde. De apotheker, dat was de opperman, zagezegd. En wij zeiden netjes meneer of mevrouw.

We hadden nog witte jassen aan. Eens per week kreeg je een nieuwe witte jas. Eerst moest je ze mee naar huis nemen, maar later werden ze bij de was in de apotheek gedaan. De nachtdienst deden wij zelf. Wij sliepen daar. We moesten zo'n lange gang door en dan de trap op. Dan stond er op de verbandzolder een krakkemikkig bedje. Soms lag de kat erop, dat vond ik vreselijk. En dan ging je naar bed, maar je sliep maar licht, want je kon er altijd uitgebeld worden.

NATTE EN DROGE KANT

Je had de natte kant en de droge kant.

En als je op de natte kant stond, dan stond je gewoon drankjes klaar te maken. De apotheker die had zo'n bereidingsboek en daar stond onder andere Snekerhoest-drink in. Dat was iets speciaals wat hij had uitgedacht. Kaliumjodide zat erin en dat moest in een bruine fles.

Aan de droge kant stonden we bijvoorbeeld poeders te vouwen of pillen te draaien. Bij het pillen maken meng je alle grondstoffen in een mortier en dan ga je kneden. En dat deed je met glycerine en tragacanth gum. En soms in een baldadige bui gooiden we dat tegen het plafond en bleef het hangen. Dan was het de goede pillenmassa. En dan met een bezem kwam het weer naar beneden. Daar schaam ik me nu een beetje voor. De pillenplank was voor dertig pillen. Dus als je zestig pillen had deelde je die massa door tweeën. Vervolgens rolde je twee stangen en sneed je op maat de pillen. Maar die waren nog niet rond en met een rond soort schijfje begon je op een bord te draaien en dan werden de pillen rond. Ten slotte deed je ze in de flesjes met een kapje erop. Bij Fondsrecepten blauwe en rode kapjes, goud of zilver voor particulieren.

Bij doosjes met poeders voor particulieren zaten er gouden bloemetjes op en hadden de etiketten een goud randje.

Maar dat was natuurlijk onzin want de inhoud was hetzelfde. Dat heeft me altijd tegen de borst gestuit. We maakten ook suppen oftewel zetpillen.

Tot de jaren tachtig hebben we veel zelf gemaakt. Ik heb ook de penicilline zien komen, Acipen-V, en dan moesten de mensen er 60 cc water bij doen en schudden. We hadden één tandarts vlakbij de apotheek wonen. En die ging altijd naar de wintersport. En dan nam hij altijd een heleboel flesjes Acipen-V mee, voor als die kinderen onderweg eens wat kregen. Dat was een spécialité, die in de spécialitékast stond.

SMOESJES

Er waren ook weleens patiënten en die wilden steeds meer hebben. We hadden één patiënt die altijd smoesjes had met zijn opiumrecepten, dan had hij zijn poeders

weer in de gootsteen laten vallen. Dan belde ik de psychiater op en zei dat die meneer steeds meer wilde hebben. En dan zei hij, 'maak je maar geen zorgen', ik doe er wel Ipeca (Ipecacuanha, braakmiddel) bij. Daar gaat hij van overgeven.....'

Opiumrecepten moesten in een opiumregister. Overdag moesten we die recepten apart houden. Maar die recepten moesten voorzien zijn van naam en adres van de patiënt. Dat was verplicht bij opiumrecepten. Een keer kwam een patiënt met een recept voor Codinovo, maar het adres stond er niet op. Toen ik vroeg waar hij woonde noemde hij mijn adres. 'Dat kan niet, daar woon ik', zei ik, 'dat is mijn ouderlijk huis'. En toen griste ik zo het receptje uit z'n hand en hij vloog de apotheek uit." <

PROGRAMMA FARMACEUTISCH HISTORISCHE DAG 2023

Datum: donderdag 2 november 2023

Locatie: universiteitsbibliotheek Utrecht

Vanaf half 10 inloop, registratie en koffie.

10.00 - 10.25 uur	<i>Introductie en schets van de dag</i>
Prof. Toine Pieters
10.25 - 10.55 uur	<i>Charlotte Jacobs (1847-1916), eerste vrouwelijke apotheker in Nederland en Nederlands-Indië.</i>
Dr. Annece Wierper-Jenowein
10.55 - 11.25 uur	<i>Aaltje Visscher, de eerste gediplomeerde apothekersassistente.</i>
Dr. Minie Baron
11.25 - 11.50 uur	<i>Korte film met interview met oud-apothekersassistente.</i>
Mevr. Loes Roman
11.50 - 12.30 uur	<i>Het geslacht van de wetenschap. Vrouwen en hoger onderwijs in Nederland.</i>
12.30 - 13.45 uur	<i>Lunch met tentoonstelling en fotapresentatie.</i>
13.45 - 14.20 uur	<i>Het geneesmiddelengebruik: verschillen in aard en omvang tussen mannen en vrouwen.</i>
Prof Toine Lagro-Janssen, arts
14.20 - 14.55 uur	<i>Het geneesmiddelengebruik: zijn er verschillen in effectiviteit en bijwerkingen tussen de geslachten?</i>
14.55 - 15.30 uur	<i>De ontwikkeling van de anticonceptiepil.</i>
Prof. Toine Pieters
15.30 - 16.00 uur	<i>Zet de feminisering van de gezondheidszorg en de farmacie door?</i>
16.00 uur	<i>Afsluiting symposium.</i>
Prof. Toine Pieters